

«ШЛЯХ ДО ЗРІЛОСТІ ЛЮДИНИ»

Навчальна програма курсу за вибором
(автори: Горгота О.Б., Гридковець Л.М., Єршова М.О.,
Самолюк Г.С.).

Надано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі», зареєстрований у Каталозі №7.0003-2024.

Рішенням експертної комісії з психології та педагогіки ІМЗО МОН України, Протокол №1 від 20.03.2024.

Програма охоплює формування ключових, предметних і наскрізних компетентностей, сприятливих для здоров'я, безпеки, добробуту, успішної соціалізації та самореалізації особистості в освітній галузі: «Соціальна і здоров'язбережувальна». Вона доповнює та поглиблює зміст курсу "Здоров'я, безпека, добробут"

Феномен акселерації, тобто швидкого дозрівання молодого покоління, вимагає адаптації навчальних предметів загальної середньої освіти до реальних потреб та очікувань підлітків. Статеве дозрівання – це процес, під час якого виникає підвищена тривога щодо фізичних змін, а також щодо змін, які пов'язані з емоціями, почуттями та бажаннями. Тому, щоб ефективно та своєчасно допомогти підліткам зрозуміти зміни, що відбуваються між дитинством та дорослим життям, необхідно їх супроводжувати на шляху до зрілості.

Сімейні цінності

Поширення самотності серед дітей підліткового віку, труднощі створення сім'ї, подолання проблеми посттравматичного синдрому вимагає спрямування змісту освіти на допомогу в розбудові свідомих та відповідальних стосунків із людьми різних статей. Зниження ролі сім'ї у суспільстві, демографічна криза, падіння батьківського авторитету ставлять перед суспільством нові виклики, а відтак, завданням сучасної освіти має стати виховання в учнів сімейних цінностей; формування відповідального батьківства/материнства; допомога підліткам гармонійно розвиватися в теперішній сім'ї та в тій, яку вони створять у майбутньому.

Кібербулінг, секстинг, дитяче насилля

Загрози, які постають перед підлітками сьогодні – кібербулінг, секстинг, дитяче насилля – вимагає від педагогів надання механізмів захисту, виховання в учнів вміння сказати «ні», формування в учня/учениці стійких переконань щодо цінності життя, здоров'я, безпеки для себе і тих, хто його/її оточує, формування необхідних життєвих навичок, що дасть дітям безпеку та психоемоційний добробут у дорослому житті.

Навчальна програма «Шлях до зрілості людини» пропонує п'ятирічний курс (5-9 класи), що має стати основою для соціально-психологічних знань учнів

Передбачає формування світогляду і готовності застосовувати відповідний комплекс знань і методів для пояснення світу людини, природи і суспільства; розуміння фізіологічних та психологічних змін; відповідальність за поведінку в міжособистісних стосунках; розвиток здатності визначати й оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи їх розвитку, знаходити можливості для навчання і саморозвитку, спроможність навчатися і працювати самотійно та в колективі, організовувати своє навчання, оцінювати його, ділитися його результатами з іншими, шукати підтримки у разі її потреби.

Мета і завдання курсу

Метою Програми є гармонійний психоемоційний та духовний розвиток особистості підлітка, який здатний до асертивної поведінки та розбудови відповідальних взаємин у соціумі; виховання в учнів/учениць відповідального ставлення до життя кожної людини, до фізичного (зокрема і сексуального), психічного, соціального та духовного здоров'я; оволодіння основами здорового способу життя, навичками безпечної для життя і здоров'я статевої поведінки; формування основ для майбутнього подружнього життя; плекання сімейних цінностей; формування відповідального ставлення до батьківства/материнства.

Мета і завдання курсу

Для досягнення окресленої мети визначені *завдання* Програми:

- формування в учня/учениці підвалин для самоідентифікації;
- виховання свідомої та активної громадянської позиції;
- плекання відповідальності за навколишнє середовище, добробут та стабільність у майбутньому;
- навчання критеріїв життя крізь призму фізичного, психічного, духовного та соціального розвитку;
- формування в учня/учениці усвідомлення цінності життя і здоров'я кожної людини, відповідальності за власне існування;
- формування у здобувачів освіти конгруентного сприйняття психофізіологічних змін, позитивної самооцінки на основі знань про особливості психофізіологічного розвитку;
- виховання у підлітків усвідомлення унікальності природи емоцій і почуттів, їхньої важливості у психофізичному розвитку;
- виховання в учня/учениці відповідального ставлення до міжособистісних стосунків;
- формування у дітей підліткового віку сталої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя як провідної умови збереження і зміцнення здоров'я;
- ознайомлення учня/учениці з репродуктивною складовою здоров'я та факторами, які на неї впливають;
- формування в учня/учениці відповідального ставлення до майбутнього батьківства/материнства та важливості сімейних цінностей;
- навчання дітей підліткового віку методам самооцінки і контролю стану і рівня здоров'я протягом усіх років навчання;
- формування у здобувачів освіти відповідальності за своє майбутнє, здатності встановлювати власні цілі, навички прогнозування та планування майбутнього;
- розуміння дітьми процесів, які відбуваються під час їхнього дорослішання (фізіологічні зміни, природа емоцій тощо), що сприятиме зниженню тривоги та хвилювань в контексті «Я не така»/ «Я не такий».

Програма ґрунтується на наукових засадах та духовно-моральних ціннісних орієнтирах

Створення безпечного освітнього середовища, з атмосферою довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу; створено умови для співпраці, творчості та дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності. У результаті – становлення зрілої особистості учня/учениці, вільного/вільної у прийнятті рішень, самостійного/самостійної, ініціативного/ініціативної, критично мислячого/мислячої та впевненого/впевненої у собі.

Реалізація Програми висуває особливі вимоги до вчителя

Учитель має усвідомлювати важливість своєї особистої та соціально-психологічної місії, володіти необхідними компетенціями.

Переосмислюються взаємини вчителя й учня під час освітнього процесу: з трансляції готових науково-психологічних та соціальних знань у свідомість учнівства на партнерську взаємодію, суб'єкт-суб'єктні взаємини, діалогічність, розвиток критичного мислення учнів, спільний пошук відповідей на соціально-психологічні проблеми.

Зміст Програми

Навчальна програма побудована за спіральною-лінійною схемою і складається з чотирьох наскрізних розділів, які викладаються у кожному навчальному році.

- ▣ *Розділ 1. Життя людини як безцінний дар та фундаментальна цінність.*
- ▣ *Розділ 2. Самоідентифікація особистості та її установки.*
- ▣ *Розділ 3. Сім'я та сімейні цінності.*
- ▣ *Розділ 4. Взаємна повага. Психологія міжособистісних взаємин.*

Змістовне наповнення

передбачає:

- ▣ прийняття учнем краси власної та протилежної статі;
- ▣ розкриття цінності людського життя;
- ▣ формування в учня позитивного й відповідального ставлення до сім'ї, сімейних цінностей;
- ▣ усвідомлення учнем важливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії взагалі, та статево-орієнтованої, зокрема, на засадах спільного суб'єкт-суб'єктного взаємного дарування.

Розділ 1. «Життя людини як безцінний дар та фундаментальна цінність»

передбачає формування цілісного уявлення учнів про феномен життя, про себе, своє тіло, розуміння свого фізичного, психічного та духовного здоров'я, безпеку та розвиток людини, їх взаємозв'язок зі способом життя і навколишнім середовищем, розуміння життя як фундаментальної людської цінності.

Розділ 2. «Самоідентифікація особистості та її установки»

присвячений вивченню власної ідентичності, статевої самоідентифікації, чинників, що впливають на формування сексуальної ідентичності в сучасному суспільстві.

Розглядаються правила безпечної поведінки у навколишньому середовищі, безпечної статево-рольової поведінки. Відбувається формування в учнів навичок протидії негативним соціальним впливам та деструктивній поведінці.

Розділ 3. «Сім'я та сімейні цінності»

спрямований на вивчення сімейних чинників, що впливають на психічне та репродуктивне здоров'я, проводяться паралелі між станом загального здоров'я та майбутнім дітонародженням.

Профілактика шкідливих звичок розглядається в контексті розвитку позитивної самооцінки, навичок критичного мислення й уміння приймати виважені рішення.

Розділ 4. «Взаємна повага. Психологія міжособистісних взаємин»

містить інформацію щодо чинників, які впливають на емоційний, інтелектуальний та духовний розвиток учня; сприяє формуванню ефективної міжстатевої комунікації.

Дякую за увагу!